

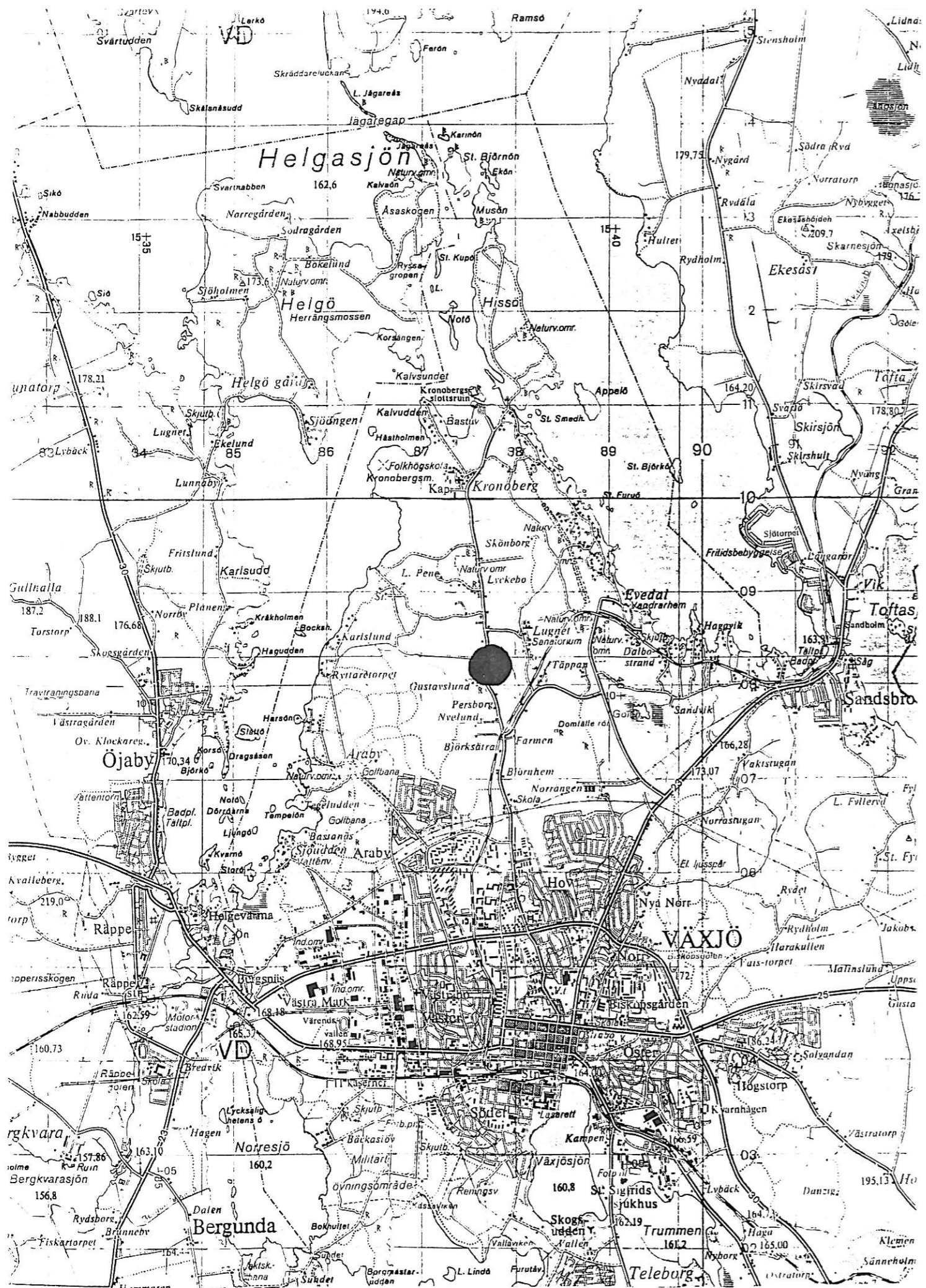
ARKEOLOGISK UTREDNING ETAPP I

Norra Hovshaga

SMÅLAND
VÄXJÖ SOCKEN

Innehåll

Inledning	5
Syfte och metod	5
Äldre arkivalier	6
Tidigare undersökningar	8
Specialinventering	8
Särskilt bevarandevärda fornlämningsmiljöer	10
Referenser	14
Objektbeskrivningar	15
Karta 1. <i>Utdrag ur topografiska kartan, skala 1:50 000.</i>	4
Karta 2. <i>Historiskt kartöverlägg, skala 1:10 000.</i>	7
Karta 3. <i>Utdrag ur ekonomiska kartan, skala 1:10 000.</i>	9
Karta 4. <i>Grundkarta, skala 1:2 000.</i>	<i>I ficka bak.</i>

Karta 1. Utdrag ur topografiska kartan SE Växjö SO, skala 1:50 000, med utredningsområdet markerat.

Arkeologisk utredning - etapp 1

Småland, Växjö socken, stadsäga 826, 725, 726,
2141 m fl.

Inledning

Utredningsgruppen vid Riksantikvarieämbetet, Byrån för arkeologiska undersökningar, UV-Stockholm, har efter beslut av länsstyrelsen genomfört etapp 1 av en arkeologisk utredning inför en fördjupad översiktsplan över norra Hovshaga-området, Växjö socken, Växjö kommun, Kronobergs län.

Uppdragsgivare var Växjö kommun.

Ansvarig för utredningen har varit antikvarie Mikael Jakobsson, vilken även sammanställt rapporten.

Utredningsområdet är drygt 1 km² stort och återfinns på Topografiska kartan 5E Växjö so och ekonomiska kartans blad 5E 2h Kronoberg.

Länsstyrelsen i Kronoberg dnr 220-9026-91. Riksantikvarieämbetet dnr 2524/92.

Syfte och metod

Det övergripande syftet med föreliggande utredning är att fastställa förekomst av fast fornlämning inom utredningsområdet. Den nu avslutade etapp 1 har syftat till att kartlägga dels ovan mark registrerbara säkra och osäkra fornlämningar, dels indikationer på under markytan dolda fornlämningar. Sådana indikationer kan exempelvis utgöras av terränglägen där man erfarenhetsmässigt vet att boplatslämningar kan förekomma. En eventuell andra etapp av utredningen kommer att syfta till att klargöra om även indikationerna och de osäkra lämningarna påvisar fornlämning. Omfattningen av etapp 2 grundar sig på resultaten av etapp 1.

Arbetsmomenten i utredningens första etapp har bestått av kart- och arkivstudie med upprättande av historiska kartöverlägg, specialinventering i fält samt en skriftlig utvärdering. Genomgång har gjorts av Antikvariskt-topografiska arkivet (ATA) och Fornminnesregistret vid Riksantikvarieämbete at och Statens historiska museer

samt av Lantmäteriverkets arkiv för äldre lantmäteriakter.

Kartstudien och upprättandet av det historiska kartöverlägget har utförts av antikvarie Elisabeth Essen. Övriga moment har utförts av Mikael Jakobsson.

De redovisade objekten är av fyra olika slag:

1 - *Fast fornlämning*. Utgörs exempelvis av stensättningar och röjningsröseområden. Lämningarna skyddas av kulturminneslagen.

2 - *Osäker fornlämning*. Utgörs till exempel av osäkra stensättningar vars fornlämningsstatus ej kan avgöras utan markingrepp. För en slutlig bedömning krävs därför en utredningsgrävning, vilken är ett mindre markingrepp i syfte att fastställa fornlämning.

3 - *Möjlig fornlämning*. Utgörs av lägen i terrängen där boplatser kan förekomma dolda under markytan. För en slutlig bedömning krävs fosfatkartering och/eller utredningsgrävning.

4 - *Övriga lämningar*. Utgörs till exempel av minnesstenar. Föranleder ingen arkeologisk åtgärd.

Samtliga objekt är redovisade dels i "Objektbeskrivningar", dels i tabellen sid där också förslag till åtgärd är redovisade.

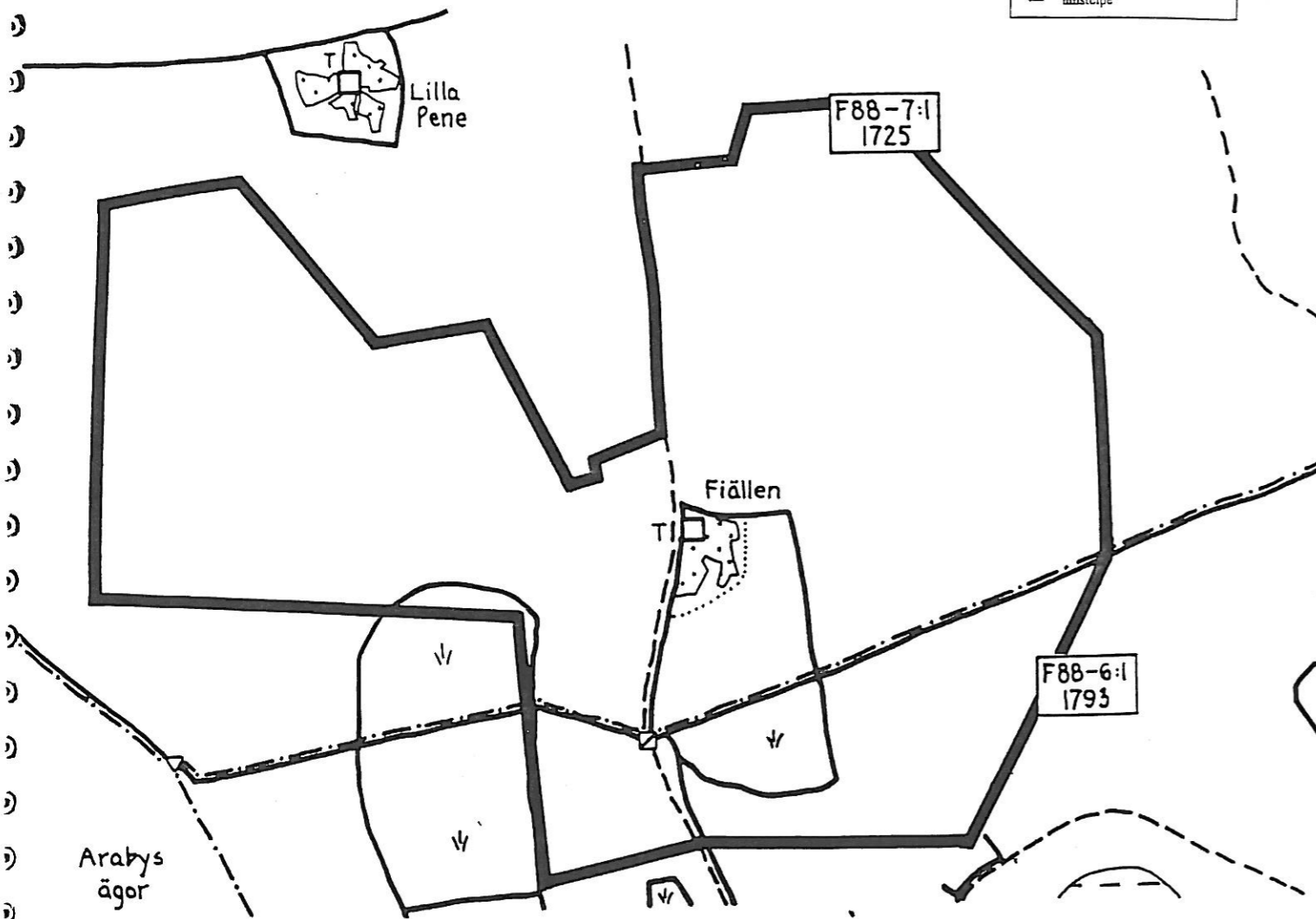
Beslut om åtgärd fattas av länsantikvarien.

Äldre arkivalier

Utredningsområdet är beläget mellan Kronoberg och Hov, två bebyggelseenheter som är centralt belägna i det medeltida folklandet Varend. Kronoberg är en kungsgård som finns omnämnd första gången år 1350, då den var i Växjöbiskopens ägo. Gården drogs in till kronan 1543 varvid befästningen, som sannolikt fanns redan 1350, gavs sitt nuvarande utseende. Hov finns omnämnd i jordeboken 1545, *Hoff*, då den ägdes av Växjöbiskopen och bestod av sex brukningsenheter. Möjligen är byn omnämnd redan 1282 då lagmannen Folke Karlsson lär ha ägt en gård i en by som heter *Huf* (Larsson 1979:29ff).

Det äldsta kartmaterialet daterar sig från 1658. Det är en karta över "Norrvidinge härad och Kronobergs län". Kronoberg och Hov är schematiskt markerade. Den äldsta mer detaljerade kartan är en geometrisk avmätning från 1725 (LMV akt F88-7:1). Av den framgår att utredningsområdet utgjorde en utmark till fastigheterna Kronoberg och Hov. Inom området fanns ett torp, "Fiällen", vilket nu är övergivet och upptaget i föreliggande utredning.

	åker
	ödeåker
	område med rösen
	äng
	skog
	myrmark
	sjö
	bygräns
	sockengräns
	häradsgräns
	underordnad gräns
	bägmad
	väg
	vattendrag
	bro
	markslagsgräns åker - äng
	markslagsgräns äng - skog
	bebyggelse
	gård, torp
	T torp
	ST båtsmanstorp
	DT dragonstorp
	ST soldattorp
	BS backstuga
	lada
	ödetomt
	kyrka
	vattenmølla / vindmølla
	gränssien / gränsröse
	gränd
	gärdeslag
	källa
	fågata
	runsten
	mistelpe

Karta 2. Historiskt kartöverlägg, skala 1:10 000.

Tidigare undersökningar

Utredningsområdet fornminnesinventerades sommaren 1950 i samband med den ekonomiska kartläggningen över Kronobergs län. Då registrerades fyra gravrösen, åtta lokaler med lämningar som bedömdes vara odlingsrösen eller osäkra gravar samt en minnessten. Dessförinnan fanns en sockeninventering från 1942, utförd av Th. Pettersson (Fasta fornlämningar i Växjö, rapport i ATA), samt en sammanställning av fornlämningar och fornsaker från denna del av Småland, publicerad av Knut Kjellmark år 1911.

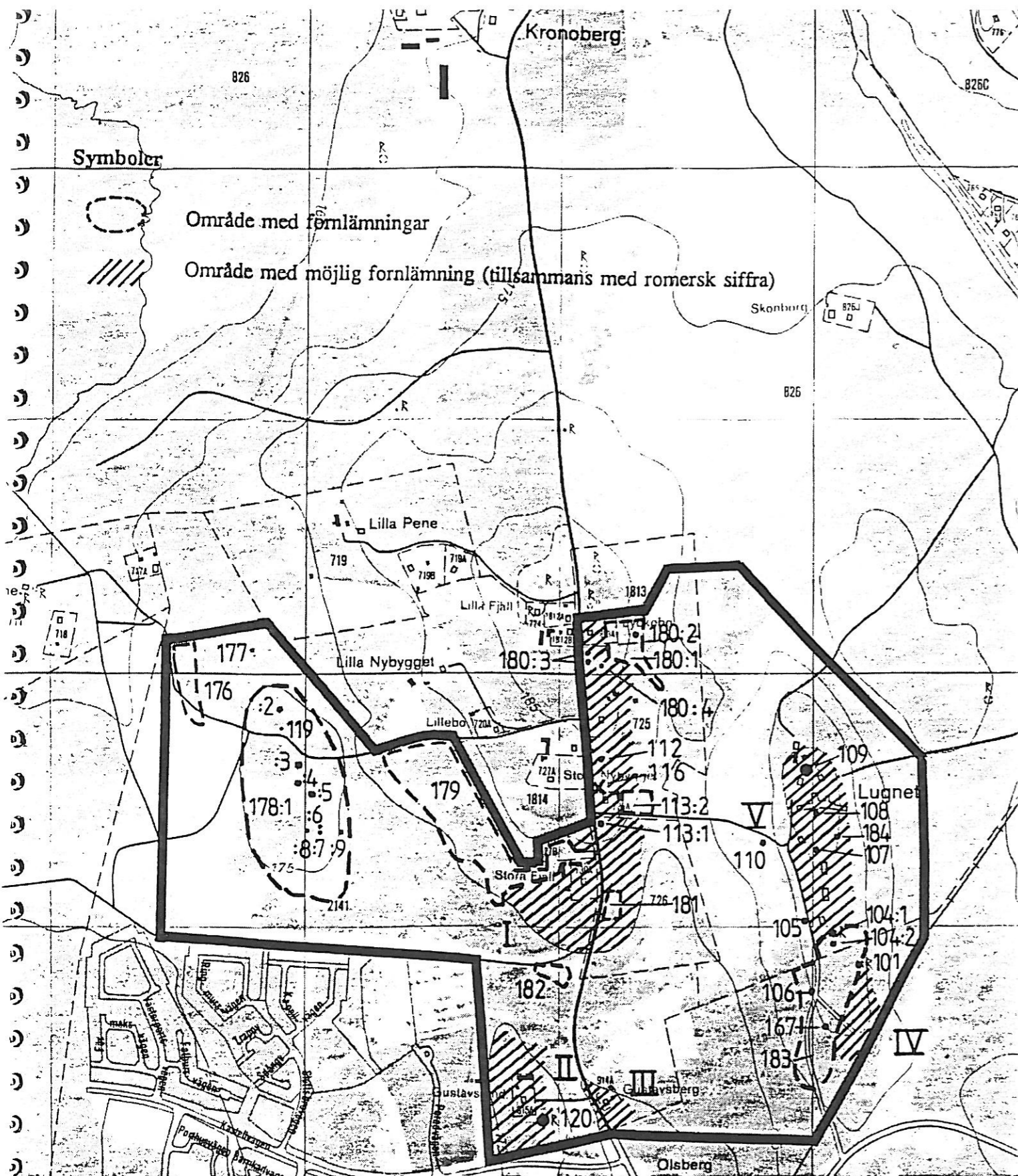
Under 1984 utförde Smålands museum en fosfatkartering av delar av utredningsområdet (rapport i ATA, karteringsområdet är dessutom redovisat på karta 4). Fosfatkarteringen har följts upp med mindre provgrävningar och en större utgrävning, vilka dock gjordes utanför utredningsområdet (ATA 3607/85). Inom utredningsområdet skedde i samband med detta delundersökningar av RAÄ-lokalerna 112, 113 och 116 (ATA 3607/85). RAÄ 113 kunde konstateras vara en skärvtenshöj och RAÄ 112 ett röjningsröse. Grävningen av RAÄ 116 kunde inte belägga de äldre uppgifterna om att det funnits gravrösen på platsen (muntligen Eva Åhman, Smålands museum).

Specialinventering

Inom utredningsområdet har registrerats fem *rösen*, åtta *stensättningar* (varav fem osäkra), två osäkra *resta stenar*, en *skärvtenshöj*, sex *skålgropsförekomster*, sex *röjningsröseområden*, fem ensamliggande *röjningsrösen*, ett område med annan *fossil åkermark*, en *torplämning*, två *minnesstenar* och sex *möjliga boplatsslägen* belägna utanför röjningsröseområdena. Dessutom finns en lokal med uppgift om rösen.

Flertalet av lämningarna kan redan efter etapp 1 fastställas som fast fornlämning, andra behöver ytterligare undersökningar för att slutgiltigt kunna fastställas.

Värderingen av dessa lämningar bör dock inte ske objektvis utan hänsyn bör tas till den fornlämningsmiljö lämningarna ingår i. Vad gäller de ensamliggande röjningsrösen RAÄ 112 och RAÄ 180:3 är dessa belägna i krönpartiet av den stora nord-syd gående höjdsträckningen i utredningsområdets mellersta del, på vilken vägen mellan Växjö och Kronoberg går. Delar av krönpartiet och västslutningen har tidigare fosfatkarterats varvid förhöjda och boplatssin-

Karta 3. Utdrag ur ekonomiska kartan 5E 2h Kronoberg, i skala 1:10 000, med utredningsområdet markerat. Registrerade fornlämningar inom utredningsområdet anges med numrering i enlighet med Riksantikvarieämbetets fornminnesregister.

dikerande fosfatvärden framkommit. Kontrollgrävningar av några av dessa har också givit boplatzlämningar (muntligen Ragnhild Vogel och Eva Åhman, Småland Museum).

Större delen av denna höjdsträckning är uppodlad och landskapet domineras av öppen åkermark. Omedelbart utanför åkermarken, nedåt i sluttningen, vidtar områden med röjningsrösen. Med den kännedom man har om röjningsröseområden i allmänhet är det sannolikt att röjningsröseområdena här ursprungligen omfattat hela höjdsträckningen. De ensamliggande röjningsrösen kan därför vara rester av ett ursprungligt nu bortodlat förhistoriskt röjningsröseområde.

Detta sammantaget med resultaten från fosfatkarteringen och de arkeologiska utgrävningarna i närområdet föranleder att hela krönpartiet av höjdsträckningen, i utredningen benämnt möjligt boplatsläge I, bör betraktas som ett område där fornlämningar kan förekomma dolda under sentida lämningar eller under markytan, vilket kräver kompletterande fosfatkarteringar och/eller utredningsgrävningar vid eventuella ingrepp.

En annan svårbedömd del av utredningsområdet är den bebyggda höjdsträckningen i öster, vid Lugnet, benämnd möjligt boplatsläge II. Höjdryggen är markant med branta sluttningar och ett flackt krönparti. I detta krönparti finns ett flertal gravar, vilka för övrigt är utredningsområdets mest monumentala. Gravarna ligger idag spridda i parken till det sjukhus som byggdes här vid seklets början. Några gravar finns även i skogsmarken söder om sjukhusanläggningen. Där finns också glest liggande röjningsrösen och terrasskanter vilka bildar ett område med fossil åkermark.

Hela krönpartiet av denna höjdsträckning utgör ett bra boplatsläge. Området är emellertid delvis bebyggt varför det är oklart i vilken utsträckning eventuella boplatzlämningar kan finnas bevarade under markytan. Endast provundersökningar kan fastställa om så är fallet.

Särskilt bevarandevärda fornlämningsmiljöer

Då utredningsområdet uppvisar talrikt med fornlämningar kan det av antikvariska och kostnadsmässiga skäl bli aktuellt att undanta vissa områden från vidare exploatering. På begäran av länsantikvarien har en bedömning gjorts av vilka kvaliteter en antikvarisk värdering av utredningsområdets fornlämningsmiljöer skulle kunna ske efter. Följande kvaliteter kan därvid framhållas som viktiga att beakta: *kontinuitet, monumentalitet och ursprunglighet.*

Den mest påtagliga *kontinuiteten* i kulturlandskapet uppvisar den stora höjdsträckningen i utredningsområdets mellersta del på vilken vägen mellan Växjö och Kronoberg går. Landskapsbilden präglas av öppen jordbruksmark och området förefaller ha brukats kontinuerligt åtminstone sedan tidigt 1700-tal, då den äldsta mer detaljerade kartan över området upprättades. I periferin till den historiska odlingsmarken återfinns röjningsröseområden vilka speglar ett äldre markutnyttjande. Strax norr om utredningsområdet, på höjdsträckningens högsta punkt, ligger gravfältet RAÄ 111 med gravar av såväl bronsålders- som äldre och yngre järnålderskaraktär. Höjdsträckningen uppvisar sålunda lämningar efter ett långvarigt landskapsutnyttjande.

Ur *monumentaltetssynpunkt* särskiljer sig höjdsträckningen i utredningsområdets östra del där sjukhusanläggningen Lugnet är uppförd. På denna höjdsträckning återfinns den tätaste koncentrationen av registrerbara gravar med sju rösen och stensättningar, varav tre osäkra. Med diametrar som uppgår till 22 meter är dessa gravar utredningsområdets största och mest monumentala.

I fråga om *ursprunglighet* särskiljer sig utredningsområdets västra del och då i synnerhet röjningsröseområde RAÄ 178:1. Röjningsröseområdet rymmer såväl gravrösen, stensättningar som skålgropsförekomster och är väl avgränsat mot den lägre liggande omgivande terrängen. Strax norr om röjningsröseområdet, på en utskjutande mindre höjdrygg i omgivande låglänt och sank mark, finns dessutom en ensamliggande skålgropsförekomst i fast häll, RAÄ 177. Tillsammans bildar dessa lämningar ett stycke förhistoriskt kulturlandskap som förefaller vara i det närmaste opåverkat av senare tiders verksamhet.

Från arkeologisk horisont görs här värderingen att detta sistnämnda område, som förefaller vara opåverkat av senare tiders verksamhet, är särskilt bevarandevärt. Inom detta begränsade område finns lämningar som förutom att de tycks vara samtida även är av olika art. Tillsammans har de en stor arkeologisk potential att belysa olika delar av det förhistoriska samhälle som genererat lämningarna. Lämningarna är dessutom tydliga och lätta att uppfatta även för icke-arkeologer och har därigenom dessutom ett stort upplevelsevärde.

Stockholm den 7 maj 1992
Mikael Jacobsson

Samtliga i utredningen redovisade objekt samt förslag till vidare antikvarisk åtgärd.

RAÄ nr Objekt nr	Objekt	Status	Källa	Anmärkning	Förslag till åtgärd i händelse av ingrepp
101	Röse	Fast fornlämning	Fornminnesregistret	Ingår i RAÄ 183, IV	Förundersökning
104:1	Röse	Fast fornlämning	Fornminnesregistret	Ingår i RAÄ 183	Förundersökning
104:2	Stensättning	Fast fornlämning	Specialinventering	Ingår i RAÄ 183	Förundersökning
105	Osäker stensättning	Osäker fornlämning	Fornminnesregistret	Ombedomning av art och status	Utredningsgrävning
106	Röjningsröse	Fast fornlämning	Fornminnesregistret	Ombedomning av sta- tus. Ingår i RAÄ 183.	Förundersökning
107	Osäker stensättning	Osäker fornlämning	Fornminnesregistret	Ingår i V.	Utredningsgrävning
108	Minnessten	Ingen fornlämning	Fornminnesregistret	Ingår i V.	Flyttas
109	Röse	Fast fornlämning	Fornminnesregistret	Ingår i V.	Förundersökning
110	Osäker stensättning	Osäker fornlämning	Fornminnesregistret	Ombedomning av art och status.	Utredningsgrävning
112	Röjningsröse	(Ingår i möjlig fornlämning)	Fornminnesregistret. Smålands museum.	Ombedomning av sta- tus. Delundersökt. Ingår i I.	Se I
113:1	Skärvstenhög	Fast fornlämning	Fornminnesregistret. Smålands museum.	Ombedomning av art och status. Delunder- sökt. Ingår i XXIII.	Förundersökning
113:2	Röjningsröse- område	Fast fornlämning	Specialinventering	-	Förundersökning
116	Uppgift om röse	(Ingår i möjlig fornlämning)	Fornminnesregistret. Smålands museum.	Provundersökt. Ingår i I.	Se I
119	Osäker rest sten	(Ingår i fast fornlämning)	Fornminnesregistret.	Ingår i RAÄ 178:1.	Förundersökning
120	Röse	Fast fornlämning	Fornminnesregistret	Ingår i II.	Förundersökning
176	Röjningsröse- område	Fast fornlämning	Specialinventering	-	Förundersökning
177	Skålgrops- förekomst	Fast fornlämning	Specialinventering	-	Förundersökning
178:1	Röjningsröse- område	Fast fornlämning	Specialinventering	Omfattar även RAÄ 119, 178:2, 178:3, 178:4, 178:5, 178:7, 178:6, 178:8, 178:9.	Förundersökning
178:2	Osäker stensättning	(Ingår i fast fornlämning)	Specialinventering	Ingår i RAÄ 178:1.	Förundersökning
178:3	Röse	(Ingår i fast fornlämning)	Specialinventering	Ingår i RAÄ 178:1.	Förundersökning
178:4	Stensättning med skål- gropssten	(Ingår i fast fornlämning)	Specialinventering	Ingår i RAÄ 178:1.	Förundersökning

RAÄ nr Objekt nr	Objekt	Status	Källa	Anmärkning	Förslag till åtgärd i händelse av ingrepp
178:5	Stensättning	(Ingår i fast fornlämning)	Specialinventering	Ingår i RAÄ 178:1.	Förundersökning
178:7	Skålgrops- förekomst	(Ingår i fast fornlämning)	Specialinventering	Ingår i RAÄ 178:1.	Förundersökning
178:6	Skålgrops- förekomst	(Ingår i fast fornlämning)	Specialinventering	Ingår i RAÄ 178:1.	Förundersökning
178:8	Skålgrops- förekomst	(Ingår i fast fornlämning)	Specialinventering	Ingår i RAÄ 178:1.	Förundersökning
178:9	Osäker rest sten	(Ingår i fast fornlämning)	Specialinventering	Ingår i RAÄ 178:1.	Förundersökning
179	Röjningsröse- område	Fast fornlämning	Specialinventering	-	Förundersökning
180:1	Röjningsröse- område	Fast fornlämning	Specialinventering	Omfattar även RAÄ 180:2.	Förundersökning
180:2	Osäker stensättning	(Ingår i fast fornlämning)	Specialinventering	Ingår i I.	Förundersökning
180:3	Röjningsröse	(Ingår i möjlig fornlämning)	Specialinventering	Ingår i I.	Se I
180:3	Röjningsröse	(Ingår i möjlig fornlämning)	Specialinventering	Ingår i I.	Se I
180:4	Skålgrops- förekomst	Fast fornlämning	Specialinventering	Ingår i I.	Förundersökning
181	Torplämning	Osäker fornlämning	Kartstudie, specialinventering	Ingår i I.	Förundersökning
182	Röjningsröse- område	Fast fornlämning	Specialinventering	-	Förundersökning
183	Fossil åkermark	Fast fornlämning	Specialinventering	Omfattar RAÄ 101, 104, 106, 167.	Fosfatkartering och/eller utrednings- grävning
184	Minnessten	Annan lämning	Specialinventering	-	Flyttas
I	Möjligt boplatsläge	Möjlig fornlämning	Specialinventering, fosfatkartering	Omfattar RAÄ 112, 113:1 113:2, 116, 180:1, 180:2, 180:3, 180:4, 181.	Fosfatkartering och/eller utrednings- grävning
II	Möjligt boplatsläge	Möjlig fornlämning	Specialinventering, fosfatkartering	Omfattar RAÄ 120	Utredningsgrävning
III	Möjligt boplatsläge	Möjlig fornlämning	Specialinventering, fosfatkartering	-	Utredningsgrävning
IV	Möjligt boplatsläge	Möjlig fornlämning	Specialinventering	-	Fosfatkartering och/eller utrednings- grävning
V	Möjligt boplatsläge	Möjlig fornlämning	Specialinventering	Omfattar RAÄ 105, 107, 108, 109.	Utredningsgrävning

Referenser

Antikvariskt-topografiska arkivet (ATA) vid Riksantikvarieämbetet och Statens historiska museer.

Fornminnesregistret vid Riksantikvarieämbetet och Statens historiska museer.

Kjellmark, K., 1911. Utkast till beskrivning av Kronobergs läns förhistoriska fornlämningar och fynd.

Lantmäteriverkets arkiv, akt F88-7:1.

Larsson, L.-O. 1979. Smäländsk bebyggelsehistoria I. Från vikingatid till Vasatid, 1:1 Kinnevalds härad. Växjö.

Pettersson, Th. 1942. Fasta fornlämningar i Växjö (rapport i ATA).

Smålands museum, muntliga uppgifter från Ragnhild Vogel och Eva Åhman.

Objektsbeskrivningar

RAÄ 101. Röse, 16 m i diam och 1,6 m h. Röset, vars kant är övertorvad och i övrigt ganska mycket övermossat, består i allmänhet av 0,2-0,4 m st stenar. 1 m S om kanten finnes en grop, ovalformad i Ö-V, 2x3 m st och 0,3 m dj. Vid kanten i Ö finnes en grop med 1,5 m i diam och 0,4 m dj. I övrigt har ytan obetydliga fördjupningar men verkar skadad, då stenar i ytan ligger ganska löst, särskilt i rösets mitt. Det ovan enligt 1950 års fornminnesinventering.

RAÄ 104:1. Röse, 18 m i diam, ca 1,5 m h. Röset, vars kant bär övertorvat, består i allmänhet av 0,2-0,3 m st stenar. I VSV finnes vid rösets kant en rest sten, 0,4 m h, 0,3 m br, 0,2 m tj. 1 m N om denna sten finnes kantkedja av 0,3-0,5 m l och 0,3-0,4 m h stenar. Dessa stenar kan tänkas vara ditlagda senare, ty röset får brätteform vid dessa, vilket det inte har på någon annan plats. I mitten finnes en grop med 6 m diam och 1,3 m dj. I Ö kanten är sten påförd 6 m mot rösets mitt på 7 m l. På nästan hela N delen av röset är stenar bortplockade till 0,2-0,3 m dj. En del odlingssten, 0,1-0,3 m st, är påförda rösets kant i V. Intill rösets kant i N är 0,2-0,4 m st stenar lagda på ytan ca 4x4 m och 0,4 m h. Det ovan enligt 1950 års fornminnesinventering.

5 m S om nr 104:1 är:

RAÄ 104:2. Stensättning, rund, 13 m i diam och 0,3 m h. Fyllning av 0,2-0,4 m st stenar, närmast övertorvade. N kanten är belamrad med sentida sprängsten.

RAÄ 105. Osäker stensättning, rund och röseliknande, 12 m i diam och intill 0,7 m h. Fyllning av 0,2-0,4 m st stenar. Ett 9x3 m st (NNV-SSÖ) segment av lämningen ÖNÖ kant är bortgrävt i och med att en väg anlagts intill lämningen. SSÖ kanten överlagras delvis av schaktmassor för en intilliggande parkeringsplats.

RAÄ 106 Röjningsröse, runt, 7 m i diam och 0,4 m h.

RAÄ 107. Osäker stensättning, rest av, ursprungligen ca 12 m i diam och minst 0,7 m h. Mittpartiet och en 5x5 m st sektor av NV fjärdedelen av lämningen är bortgrävd. Enligt äldre uppgifter lär det ha funnits ett röse på platsen.

RAÄ 108. Minnesten, 1,35 m h, 1 m br, 0,55 m tj av rödbrun s k Växjögranit. Står på en cementerad sockel. På S sidan av stenen är fästad en kopparplåt av samma form som stenen men 0,25 m smalare och lägre än denna. På kopparplåten är bokstäverna nitade fast i

över- och underkanten: "Skona blommarna på marken. Akta skogen. Vårda parken." Nedanför texten står i runor: 1948-1949 Larzén - Lugnet.

Det ovan enligt 1950 års fornminnesinventering.

RAÄ 109. Röse, ca 22 m i diam, ca 1,5 m h. Röset, vars kant är övertorvat, består i allmänhet av 0,2-0,4 m st stenar. Ytan är ovanligt plan, tillplattad och fast. I SSV går en källare upp 3 m i röset. Källaren är 6 m br. I V kanten, NNV om källaren, är stenen borttagen på 10 m l och 7 m upp mot rösets mitt, 1,4 m dj. I N kanten är en 1 m br ingång som vidgas och är 6 m br 10 m mot mitten från rösets kant. Sidorna i denna skada är väl upplagda. Vid kanten i NÖ är en ingång till en nästan rund skada med 3 m diam och 0,75 m dj. Kanten mellan ingångarna är upplagd till en mur, 0,3-0,4 m h. Det ovan enligt 1950 års fornminnesinventering.

RAÄ 110. Osäker stensättning, rund och röseliknande, 11 m i diam och 0,6 m h. Fyllning av 0,2-0,35 m st stenar, i kanterna flera intill 0,5 m st. Inom en yta av 5x5 m i N delen av mittpartiet är stenarna bortplockade nedtill 0,3 m h. Den ÖNÖ kanten överlagras av en sentida vägbank (VNV-ÖSÖ).

RAÄ 112. Röjningsröse, runt, 7 m i diam och 0,4 m h. Delundersökt av Smålands museum.

RAÄ 113:1. Skärvstenshög, 9 m i diam och 0,6 m h. Delundersökt av Smålands museum.

RAÄ 113:2. Röjningsröseområde, 70x50 m (Ö-V). Röjningsrösen är 5-7 m i diam och 0,2-0,3 m h, belägna på ett inbördes avstånd av 5-10 m.

RAÄ 116. Plats för osäkert röse. Platsen undersökt av Smålands museum. Inga fynd.

RAÄ 119. Osäker rest sten, 0,8x0,4 m (VNV-ÖSÖ) och 0,7 m h. Rektangulärt tvärsnitt.

RAÄ 176. Röjningsröseområde, 190x40 m (190-390 gon), bestående av glest liggande röjningsrösen, 2-4 m i diam och intill 0,4 m h, belägna på ett inbördes avstånd av 5 - 30 m. Området med röjningsrösen fortsätter N och V utanför utredningsområdet. Området begränsas åt Ö genom den lägre liggande terrängen, åt S saknas naturlig begränsning.

RAÄ 177. Skålgropsförekomst i häll, 0,8x0,2 m st (90-290 gon), bestående av minst 3 skålgropar, 4-5 cm i diam och 0,5-1 cm dj, belägna mot S kanten av en uppskjutande mindre bergsklack. NÖ intill skålgroparna är en sannolikt naturlig rännformig fördjupning, 40 cm l (190-390 gon), 2,5 cm br och 0,5 cm dj.

RAÄ 178:1. Röjningsröseområde, 480x210 m (180-380 gon). Röjningsrösen är 2-7 m i diam och 0,2-0,4 m h, belägna på ett inbördes avstånd av 2-10. I områdets periferi är röjningsrösen glesare, intill 20 m inbördes avstånd. Inom området finns 4 skålgropsförekomster (RAÄ 178:4, RAÄ 178:3, RAÄ 178:1, RAÄ 178:6, RAÄ 178:8), 1 röse (nr RAÄ 178:3), 2 stensättningar (nr RAÄ 178:4, RAÄ 178:5), 1 osäker stensättning (nr RAÄ 178:2) samt två osäkra resta stenar (RAÄ 119, nr RAÄ 178:9). Området begränsas naturligt genom lägre liggande terräng, ställvis markeras begränsningen genom en terrasskant, intill 0,6 m h.

RAÄ 178:2. Osäker stensättning, rund och röseliknande, 8 m i diam och 0,7 m h. Fyllning av 0,2-0,4 m st stenar. SSV delen är närmast bortplockad.

RAÄ 178:3. Röse, kvadratisk, 8 m i sida, (185-385 gon) och 0,9 m h. Stenarna är 0,25-0,4 m st. Hörnstenar (?) i samtliga hörn, 0,6-0,8 m st och 0,4-0,6 m h.

RAÄ 178:4. Stensättning med skålgropssten, rund, 7 m i diam och 0,3 m h. Fyllning av 0,2-0,3 m st stenar. Mittblock, 2,5x2,5 m st och 0,8 m h. I S kanten av dess flata översida är 1 skålgrop, 7 cm i diam och 1 cm dj.

RAÄ 178:5. Stensättning, rund, 10 m i diam och 0,7 m h. Jordblandad fyllning av 0,2-0,3 m st stenar, enstaka är intill 0,7 m st. Något oregelbunden i formen. Lämningen är skadad genom två rotvärtor, 1,5 respektive 2 m i diam och 0,3 m dj. Lämningen är belägen inom ett röjningsröseområde (RAÄ 178:1).

VIII. Skålgropsförekomst, i block. Blocket är 1,8x1,8 m st och 0,8 m h. I dess flata översida är minst 11 skålgropar, 3,5-4,5 cm i diam och 0,5 cm dj. Mot blockets SSV sida är en stenpackning, 5x4 m (140-340 gon) och 0,5 m h av 0,2-0,3 m st stenar. Förefaller vara röjningssten, men kan möjligen vara en stensättning. Lämningen är belägen inom ett röjningsröseområde (RAÄ 178:1).

RAÄ 178:6. Skålgropsförekomst i block. Blocket är 2,3x2,3 m st och 1,6 m h. I dess högst belägna del är en skålgrop, 5,5 cm i diam

och 0,5 cm dj. Mot blockets NÖ sida är en stenpackning, 8x5 m (Ö-V) och 0,5 m h av 0,2-0,3 m st stenar. Förefaller vara röjningssten, men kan möjligen vara en stensättning. Lämningen är belägen inom ett röjningsröseområde (RAÄ 178:1).

RAÄ 178:8. Skålgropsförekomst, i block. Blocket är 3x2 m st (N-S) och 1,3 m h. I dess högst belägna del är inom en yta av 0,3x0,2 m (NV-SÖ) 4 skålgropar, 4-5,5 cm i diam och 0,5-1 cm dj.

RAÄ 178:9. Osäker rest sten, 0,7x0,3 m (175-375 gon) och 0,7 m h. Rektangulärt tvärsnitt.

RAÄ 179. Röjningsröseområde, 400x80-220 m (160-360 gon). Röjningsrösen är 3-7 m i diam och 0,3-0,6 m h, belägna på ett inbördes avstånd av 2-7 m i de övre partierna av området och 7-25 m i de lägre liggande partierna. I områdets NV del är två stenvallar, 60 m l, 3-4 m br och 0,1-0,3 m h. Den nordliga av dem är vinkelböjd och omgärdar därvid på två sidor en yta på 40x20 m (190-390 gon). Området begränsas mot SV genom den lägre liggande terrängen, ställvis utgörs begränsningen av en terrasskant, 0,2-0,6 m h. Åt S-Ö-NÖ begränsas området av kringgärdande åkermark och sentida bebyggelse, åt N fortsätter området utanför utredningsområdet.

RAÄ 180:1. Röjningsröseområde, 220x20-80 m (180-380 gon). Röjningsrösen är 6-7 i diam och 0,3-0,4 m st, belägna på ett inbördes avstånd av 5-10 m. Genom området löper en terrasskant, 130 m l (15-215 gon). I områdets Ö del är osäker stensättning (RAÄ 180:2) belägen. Området begränsas åt V-SV-S av intilliggande åkermark, åt Ö genom den lägre liggande terrängen. Området fortsätter NV utanför utredningsområdet.

RAÄ 180:2. Osäker stensättning, rund, 8 m i diam och 0,4 m h. Fyllning av 0,2-0,4 m st stenar, enstaka är intill 0,7 m st. Mittblock, 3x2 m (60-260 gon) och 1,7 m st.

RAÄ 180:3. Röjningsröse, runt, 8 m i diam och 0,7 m h, av 0,1-0,25 m st stenar. Enstaka är intill 0,6 m h.

RAÄ 180:3. Röjningsröse, oregelbundet, 9x7 m (185-385 gon) och 0,6 m h, av 0,1-0,3 m st stenar.

RAÄ 180:4. Skålgropsförekomst, i håll, 0,35x0,2 m (5-205 gon), bestående av 3 skålgropar, 4-4,5 cm i diam och 0,5 cm dj. Dessa är belägna mot den ÖNÖ kanten av ett ca 2x2 m st uppskjutande parti av berg i dagen.

RAÄ 181. Torplämning, 70x40 m (10-210 gon), enligt 1725 års geometriska avmätning. I områdets N del finns en källargrund, 7x5 m (Ö-V) och 0,6 m h. Tomten är belägen i uppodlad åkermark och saknar i övrigt tydlig begränsning.

RAÄ 182. Röjningsröseområde, 80x30 m (105-305 gon). Röjningsrösen är 3-5 m i diam och runt 0,4 m h, belägna på ett inbördes avstånd av 10-15 m.

RAÄ 183. Fossil åkermark, 360x140 m (15-215 gon), bestående av minst 5 röjningsrösen och 4 terrasskanter. Röjningsrösen är 3-4 m i diam och 0,2 m h (två av dem, RAÄ 106 och 167, är intill 8 m i diam och 0,7 m h). De är belägna över hela området. Terrasskanterna är 50-90 m l och 0,2-0,5 m h, belägna i områdets lägst belägna V,S och NÖ delar där samtidigt de utgör områdets begränsning. Området begränsas i N av intilliggande åkermark och sentida bebyggelse. Åt Ö-SÖ avtar röjningsrösen och någon naturlig avgränsning åt de väderstrecken saknas. I områdets perifera delar är två rösen och en stensättning belägna (RAÄ 101 och 104).

RAÄ 184. Minnessten, 1,4x0,6 m (190-390 gon) och 2 m h. Åt V är inskriften: "Till minne av sanatorieepoken 26/11 1914 - 8/1 1962 då Lugnet var en fast punkt i tillvaron för alla tbc-sjuka i Kronobergs län. Hit kom de med sina sargade lungor, sin ovisshet och heta önskan om en ny morgondag. För många blev Lugnet en sista anhalt, ett tyst undagömt väntrum före sista resan. Men i allt det svåra - tunga fanns det ljusa. Omtanken - den goda. Samhörigheten - den starka. Vänskapen - den gemensamma kampen. --- Under 1900-talet har lungsothen skördat en halv miljon människor i Sverige, därav cirka 11.000 i kronobergs län. --- Vi som överlevde reste minnesvård."

I. Möjligt boplatssläge, 660x50-250 m (N-S), utgörandes av krönpartiet av en S-sluttande större höjdsträckning (N-S). Inom området finns en skärvstenshögd (RAÄ 113:1), en skålgropsförekomst (RAÄ 180:4), tre ensamliggande röjningsrösen (RAÄ 112, RAÄ 180:3) samt en torplämning (RAÄ 181). Området tangeras av tre röjningsröseområden (RAÄ 179, RAÄ 180:2, RAÄ 113:2). Fosfatkartering har givit förhöjda fosfatvärden inom området.

II. Möjligt boplatssläge, 240x100 m (185-385 gon), utgörandes av krönpartiet av en höjdsträckning (N-S). Inom området finns ett röse (RAÄ 120). Fosfatkartering har givit förhöjda fosfatvärden inom området.

III. Möjligt boplatssläge, 100x100 m, utgörandes en svagt N-sluttan-

de flack höjdrygg (N-S). I områdets N del har ett sentida torp funnits, av vilket lämningar finns kvar. Fosfatkartering i närområdet har givit förhöjda fosfatvärden.

IV. Möjligt boplatsläge, 180x80 m (N-S), utgörandes av krönpartiet av en S-sluttande större höjdsträckning (N-S). Området ansluter i NV till ett område med fossil åkermark (RAÄ 183).

V. Möjligt boplatsläge, 250x100 (N-S), utgörandes av krönpartiet av en större höjdsträckning (N-S). Inom området finns 1 röse och tre osäkra stensättningar (RAÄ 109 respektive 105, 107, 110). Området ansluter i S till ett område med fossil åkermark (RAÄ 183).

HOVSHAGA NORRA

